

Manuel Baixauli és pintor i escriptor. El seu primer llibre, *Espiral* (Premi Ciutat de Badalona 1998), és un recull de contes breus, intensos, sobre la fugacitat i l'oblit. El segueix la novella *Verso* (Premi Ciutat d'Alzira 2001), reflexió sobre art i les falses aparences. Però és amb *L'home manuscrit* (Premi Mallorca de Narrativa 2006), llibre radical, imaginatiu, en què aborda la capacitat de l'escriptura per transformar la vida i les persones, que Baixauli rep una acollida excel·lent per part de la crítica, amb sis premis a llibre publicat. El 2010 enllesteix una nova edició d'*Espiral*, reescrita i depurada, i el 2014 publica *La cinquena planta*, novella que rep el Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians i el Crexells de Narrativa Catalana. A *Ningú no ens espera* (2016), ofereix un recull d'articles amb aire de dietari, acompanyat de dibuixos fets pel mateix autor. El 2020 publica *Ignot*, novella que rep el Premi Llibreter al millor llibre de literatura catalana.

Sobre *Ignot* i altres obres:

Xavier Cortadellas, *El Punt Avui* — «Baixauli ha arribat al nostre prestatge de llibres de capçalera per quedar-s'hi. El seu món literari és inquietant, poètic i balsàmic, alhora.»

Joan Maria Pou — «Amb *Ignot* m'ha passat una cosa que feia molt temps que no em passava: l'he llegit en un dia. (...) Quan he tancat el llibre i he tornat a la Terra he necessitat uns moments de calma i he pensat que sempre estaré agraït a l'autor pel dia que m'ha regalat.»

Lluís Muntada, *L'Avenç* — «Un escriptor que, cada cop més, es transsubstancia en literatura.»

Marina Espasa, *Diari Ara* — «El que fa Baixauli es podria descriure com una literatura de la condensació: el que escriu és net, sense gruix, va sempre al moll de l'os.»

Borja Bagunyà, *Serra d'Or* — «Un llibre estrany i brillant.»

Enric Sòria, *L'Avenç* — «El territori que s'agita entre el somni i la vetlla és l'autèntica geografia de la literatura de Baixauli.»

Marc R. Justribó, *La Lectora* — «Baixauli escriu amb la metaliteratura i la fragmentarietat com a banderes, i ho fa d'una manera original i depurada, des d'una intel·lectualitat sense exhibicionismes que fa que el text sigui un tot orgànic.»

Manel Haro, *Llegir.cat* — «Una novella que et descol·loca, que t'enganxa i et sorprèn de debò. (...) Vaig sentir la

necessitat de cridar quan l'estava acabant: quina bogeria, quina genialitat, quina obra mestra!»

Maria Barbal — «En pocs anys, Baixauli ha estat reconegut com el gran autor que és. Té tècnica, sensibilitat, profunditat, estil.»

Ponç Puigdevall, *El País* — «El miracle insòlit que és la seva escriptura (...) Baixauli, amb *Ignot*, ha aconseguit l'obra d'art que busquen tots els artistes que la poblen: una novel·la perdurable.»

Pere Guixà, *Serra d'Or* — «La història, plantejada amb la rara lògica dels somnis, plena de moments d'una immenència irracional, acaba mostrant-nos la intensitat d'una escriptura de primer ordre.»

Manuel Baixauli

CAVALL
ATLETA
OCELL

ESCAFANDRE, 21

EDICIONS DEL PERISCOPI

Cavall, atleta, ocell

© Manuel Baixauli, 2024

Primera edició: juny del 2024

© de la fotografia de la coberta: Science History Images / Alamy

© de la fotografia de l'autor: Manuel Baixauli, 2024

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2024

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi

Twitter/X: twitter.com/Ed_Periscopi

Instagram: [@edicions_del_periscopi](https://www.instagram.com/edicions_del_periscopi)

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Maquetació: Tono Cristòfol Casadesús

Correcció: Andreu Sentí i Pons, Miquel Saumell Santaegugènia, i Rudolf Ortega

Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol Casadesús

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.

Dipòsit legal: B 8902-2024

ISBN: 978-84-19332-69-1

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

A Josep B. M.
A Arnau B. M.

El caçador pintor paleolític creia haver adquirit poder sobre l'objecte pel fet de pintar-lo. La representació pictòrica era per a ell l'anticipació de l'efecte desitjat.

ARNOLD HAUSER

UNA LLIBRETA

Sent algú que udola.
Probablement jo mateix.

INGMAR BERGMAN

Són les dotze de la nit i Aristides, fill únic, no ha tornat a casa. Cada volta torna més tard, sobretot els divendres i els dissabtes. És diumenge, demà hi ha classe, s'ha d'alçar a les set del matí, desdejunar, vestir-se, arreglar-se, preparar la motxilla i arribar a l'institut abans que toquen les huit. Alapont, el pare, deambula per l'últim pis d'un edifici dels afores traçant sobre el paviment gargots d'un idioma desconegut. Ix al balcó, mira cap a baix: carrer buit, ni tan sols un passejador de gos, ni el camió d'escombraries; més enllà, una urbanització d'adossats ordinària, sense piscina, sense jardí; més enllà, el camp, la plana sense límits color d'ombra torrada, plena d'aiguamolls, que ell travessa cada dia amb la furgoneta per anar al taller. Silenci de diumenge a la nit, demà tothom treballa. Alapont pensa que, tot i que no ho sap fer i ho detesta, ha de parlar-li dur, inculcar-li una mica d'aquella disciplina, d'aquell rigor que ell serva en tot i del qual potser li'n sobra, d'aquell excés de responsabilitat que el tenalla i que ha reduït la incertesa i el risc, també l'aventura, de la seua vida, tan anodina.

Aristides arriba a les dues llargues de la matinada. Així que entra al pis, Alapont es desfoga explicant-li, més en to de queixa que de reprovació, com ha patit per no saber res d'ell. Alapont parla, Aristides, ulls rojos, resta impassible, com qui sent campanes al lluny, fins que el pare s'adona que aquella impassibilitat, aquella calma, aquella apatia no són naturals. Aristides, tentinejant, s'adreça al lavabo; Alapont l'acompanya i, en veure que el fill té problemes per a mantindre l'equilibri, l'acosta al vàter, on Aristides vomita mentre Alapont li posa una mà al front i una al bescoll, com feia sa mare quan, sent Alapont xiquet, perbocava per la grip o per un àpat que no se li havia posat bé. En acabant, trau el fill a la terrassa i el fa seure a l'hamaca on el pare fa la migdiada cada dia, després de dinar.

—Què has pres? —pregunta.

El fill no contesta, ha tancat els ulls.

—Has fumat? —insisteix. El tuf que emana de la roba del fill no permet dubtes.

Aristides s'adorm. El pare agafa un drap net i una safa amb aigua freda; de tant en tant humiteja el drap, l'escorre, el posa sobre el front del fill, que respira fondo, lluny, remot. El pare l'abraça. Feia temps que no l'abraçava. És un home eixut, inexpressiu, i al fill, de quinze anys, tampoc li agrada que l'abrace. Des que va perdre Helena, la dona, aquell és l'ésser que més li importa.

No he estat prou damunt d'ell, l'he deixat a la deriva. Es proposa vigilar-lo, saber amb qui va, què fa. Els últims mesos hauria d'haver intuït alguna cosa perquè Aristides havia tret males qualificacions, n'havia suspès quatre. Segons Aristides, això no tenia importància, alguns professors pedants no suportaven que els parlara de tu a tu. A Primària,

Alapont no havia hagut de preocupar-se d'ell; els cursos lliscaven, el xic anava a gust a classe i les ocasions en què hagué de parlar sobre ell amb mestres només en rebia elogis. A casa, no li mancava de res. Durant les vacances, Alapont s'ajuntava amb els pares dels amics, tant si eren del seu gust com si no —més aviat no—, a fi que Aristides es trobara acompanyat. Vivien, això sí, en aquell últim pis dels afores, lleig, de materials mesquins. L'anhel d'Helena de comprar una casa amb jardí s'havia fos amb ella. Alapont no en tenia necessitat, ni sabia imaginar-ho sol, i posava tota la manya a millorar l'apartament.

«Aristides, de major, serà el que ell voldrà», havia dit una mestra, convençuda. A l'institut, però, deien altres frases. «No atén», «no obri la motxilla ni trau els llibres», «interromp tothora els companys», «falta el respecte al professor»... També al pare, Aristides li parlava distint a quan era xiquet, sec, displicent, adust. O no li parlava. Era difícil entaular conversa amb qui només obria la boca per a qüestions utilitàries. Pocs anys arrere, era Aristides qui més xarrava, qui no parava de fer preguntes, qui sempre demanava històries i explicacions.

Encara enterbolit, Aristides es va alçar i, ajudat pel pare, es gità al llit. Alapont passà la nit en blanc, preguntant-se què podia fer. Amb la meticulositat amb què, a la fusteria, emprenia el disseny d'un moble nou, Alapont agafà una llibreta d'espiral i un llapis, va seure al tendur de la sala d'estar, esmolà amb un cúter la punta del llapis i va escriure, a raig, una pluja d'idees.

Havent-les rumiat, en subratllà tres que li semblaren prioritàries. Les numerà, arrancà la plana i tornà a escriure-les, amb curosa calligrafia, en l'ordre correcte.

Costà de fer alçar Aristides a les set, per a anar a classe. Li abocà una ració triple de cafè a la llet i es va omplir el termos que cada dia s'emportava al taller, on se'l bevia en petites dosis entre una faena i una altra. Abans que el fill eixira de casa, hauria volgut abraçar-lo de nou i dir-li que el tindria sempre al costat. Conscient que això li podria molestar, se'n va estar de fer-ho.